

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
А. Діброва Анатолій ДІБРОВА
“30” *05* 2023 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри економіки
Протокол №15 від травня 2023 р.
Завідувач кафедри економіки
В. Байдала Вікторія БАЙДАЛА

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП Економіка підприємства
Т. Гуцул Тетяна ГУЦУЛ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної
власності**

Спеціальність 051 «Економіка»

освітня програма Економіка підприємства

Факультет Економічний

Розробники: професор кафедри економіки, д.е.н., професор Рогач С.М.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	051 Економіка	
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки	
Освітня програма	Економіка підприємства	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	1
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	75 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2/2 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» формує логічне мислення у магістрів як наукового, так і виробничого спрямувань, необхідне для підготовки тез, написання наукових робіт. Рівень знань з даної дисципліни значною мірою забезпечує здобуття студентами відповідних навиків щодо оформлення результатів проведеної ними наукової роботи та загалом визначає їх професійну компетентність.

Завдання сформувати і розвинути науковий світогляд студентів та наукову творчість, уміння працювати з вітчизняними та зарубіжними науковими джерелами іноземною мовою». Підготувати та виконати магістерську роботу.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем в агропромисловому виробництві, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері аграрної економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання,

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

ПРН 15*. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми навчання;

Тема 1. Наука й наукові дослідження в сучасному світі

Поняття науки її предмет та функції. Історичні етапи становлення і розвитку науки. Класифікація наук. Функції науки та її види. Поняття наукової діяльності та розуміння науковознавства. Особливості і структура сучасної науки. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні. Науково-технічний потенціал України. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні. Посилення зв'язку науки, техніки та виробництва. Математизація науки. Міжнародна наукова діяльність та глобалізація науки.

Тема 2. Становлення та роль особистості вченого у процесі формування наукової школи

Роль особистості вченого в науці. Наука як особлива сфера людської діяльності. Основні психологічні риси та якості, що відповідають статусу науковця. Психологія наукової творчості. Наукова комунікація. Основні елементи наукової комунікації, їх характеристика. Наукова школа. Поняття формальних та неформальних наукових документів.

Тема 3. Організація наукових досліджень

Поняття наукової організації праці. Визначальні елементи наукової організації праці. Особливості творчої праці. Особливості розумової праці. Принципи організації праці у науковій діяльності. Планування і раціональна організація праці науковця. Критерії ефективності розумової праці. Раціональний трудовий режим дослідника й організація наукової праці. Основні фактори раціонального трудового режиму науковця.

Тема 4. Методологічні засади наукових досліджень та академічна доброчесність

Фундаментальна, або філософська, методологія. Типи функцій філософської методології досліджень. Загальнонаукова методологія. Конкретно-наукова методологія. Категоріальний апарат рівня методології наукових досліджень. Критерії відбору методології дослідження. Системний підхід до побудови

методології наукових досліджень. Синергетика як науковий підхід до досліджуваних об'єктів. Місце теорії в наукових дослідженнях. Діалектичний підхід в економічних дослідженнях.

Тема 5. Технологія наукового дослідження

Суть наукового дослідження, його види та етапи. Поняття теоретичних та експериментальних наукових досліджень. Вибір теми наукового дослідження та обґрунтування доцільності його проведення. Визначення робочої гіпотези. Конкретизація проблеми наукового дослідження. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Виконання теоретичних і прикладних наукових досліджень. Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу. Бібліографічний апарат наукових досліджень та вимоги щодо його оформлення.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової роботи

Підсистема інформації про об'єкт дослідження. Роль інформації в наукових дослідженнях та класифікація наукових документів. Організація роботи із науковою літературою та її аналіз. Розуміння процесів та складових накопичення та обробки наукової інформації. Методи пошуку і збору наукової інформації. Суть і види науково-технічної інформації. Аналіз та інтерпретація статистичної та наукової інформації. Форми обміну науковою інформацією. Інформаційні системи управління роботою підприємств. Сучасні комп'ютерні технології, бази даних та автоматизована система обробки інформації.

Тема 7. Спеціальні та новітні методи наукових досліджень

Загальні принципи застосування економіко-статистичних методів в наукових дослідженнях. Методи аналізу стану та динаміки економічних явищ і процесів. Інформаційна база аналізу закономірностей розвитку і прогнозування через динамічні (часові) ряди (ряди динаміки). Методи факторного аналізу. Методи прогнозування та оптимізації. Методи економіко-математичного моделювання в науковій роботі. Особливості експериментального дослідження об'єктів та оптимізація параметрів його результатів.

Тема 8. Евристичні методи наукових досліджень

Винахідництво як евристичний спосіб наукового дослідження. Історичне походження евристичного методу дослідження. Спільні риси і відмінності наукового відкриття, винаходу, раціоналізаторської пропозиції. Особливості і відмінності у документах, що підтверджують авторство. Патентування корисних моделей та застосування запатентованих винаходів. Основні документи, що піддаються експертизі. Особливості оформлення заявки на винахід.

Тема 9. Організація науково-дослідної роботи у ВНЗ

Види науково-дослідної роботи студентів. Науково-дослідна робота під науковим керівництвом. Магістерська робота: поняття та етапи її підготовки. Основні етапи підготовки магістерських робіт. Структура та технічне оформлення магістерських робіт. Кваліфікаційні вимоги до магістерської роботи. Порядок

захисту магістерської роботи. Підготовка виступу до захисту магістерської роботи.

Тема 10. Оформлення результатів наукового дослідження та планування заходів по їх реалізації

Узагальнення результатів, отриманих в науковому дослідженні. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Наукова монографія. Наукова стаття та сучасні вимоги до її написання. Підготовка та вимоги до опублікування тез наукових доповідей. Методика підготовки та оформлення наукових публікацій. Основні наукометричні бази та індекси цитування авторів наукових статей. Особливості представлення результатів, отриманих під час виконання науково-дослідної теми, при написанні кваліфікаційних дипломних робіт і дисертацій. Планування заходів по реалізації результатів наукового дослідження та вимоги до актів впровадження і заявок на їх продовження у розвиток.

Тема 11. Особливості організаційного забезпечення та оцінки ефективності наукових досліджень

Організаційне забезпечення наукових досліджень і наукова та організаційна градація науковців. Основні напрями забезпечення вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень. Основні відділення та напрями діяльності НАН України. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення наукових колективів. Оцінка ефективності наукових досліджень.

Тема 12. Загальні положення про інтелектуальну власність

Поняття, структура та система інтелектуальної власності. Об'єктивне право інтелектуальної власності: поняття, класифікація, характеристика, джерела. Суб'єктивне право інтелектуальної власності: поняття, зміст економічних та юридичних властивостей. Суб'єкти права інтелектуальної власності: поняття та класифікація. Договори у сфері інтелектуальної власності. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні.

Тема 13. Економіка інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність як нематеріальний актив. Інтелектуальна власність та інтелектуальний капітал. Переваги, які забезпечує інтелектуальна власність в умовах ринкової економіки. Інтелектуальна власність як товар. Перетворення інтелектуальної власності у нематеріальний актив. Оцінювання вартості майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності. Цілі оцінювання майнових прав. Підходи до оцінювання та методи оцінювання. Послідовність оцінювання та облік інтелектуальної власності. Оподаткування операцій з об'єктами права інтелектуальної власності. Комерціалізація інтелектуальної власності, мета й основні способи. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у виробництві товарів і послуг. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.

Тема 14. Управління інтелектуальною власністю та патентознавство

Поняття управління і принципи управління інтелектуальною власністю. Творчість як вид інтелектуальної праці. Життєвий цикл об'єкта права інтелектуальної власності. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі його створення, набуття прав та використання. Стратегії управління інтелектуальною власністю. Основні шляхи комерціалізації інтелектуальної власності. Комерціалізація інтелектуальної власності у ВНЗ та наукових установах. Відстеження порушень прав інтелектуальної власності, стратегія та тактика їх захисту. Поняття патентних досліджень Патентна інформація і документація. Методи та засоби патентного пошуку. Мета та види патентного пошуку.

Тема 15. Робота з міжнародними джерелами іноземною мовою

Важливість іноземної мови в сучасному світі, як важливий компонент у житті успішної людини. Необхідність знання іноземної мови сфері спілкування, навчання і професійного розвитку. Роль іноземної мови в системі освіти. Важливість використання іноземної мови і цитування результатів наукових досліджень з урахуванням глобальних змін в суспільному житті України, та інших країнах світу. Цитування джерел іноземною мовою як базовий елемент сучасної системи освіти і засіб для досягнення професійної реалізації особистості. Правила цитування джерел іноземною мовою в наукових дослідженнях.

Структура навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»

Повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретично-методологічний базис наукових досліджень														
Тема 1. Наука й наукові дослідження в сучасному світі	1	4	1	1			4	7	1					4
Тема 2. Становлення та роль особистості вченого у процесі формування наукової школи	1	4	2	1			2	7	1					4
Тема 3. Організація наукових досліджень	1	4	2	1			4	8	1	1				6
Тема 4. Методологічні засади наукових досліджень	1	4	2	1			4	8	1	1				4
Тема 5. Технологія наукового	1	7	2	1			5	12	1	1				

дослідження													8
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової роботи	1	11	2	1			6	13					10
Тема 7. Спеціальні та новітні методи економічних досліджень	1	11	2	1			7	13		1			10
Тема 8. Евристичні методи наукових досліджень	1	5	2	1			4	5					4
Разом за змістовим модулем 1	6	46	15	8			37	46	5	4			50
Змістовий модуль 2. Етапи науково-дослідної роботи у ВНЗ та сутність формування інтелектуальної власності													
Тема 9. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі	1	18	2	1			6	6	1	1			4
Тема 10. Оформлення результатів наукового дослідження та планування заходів по їх реалізації	1	17	2	1			6	10	1	1			12
Тема 11. Особливості організаційного забезпечення та оцінки ефективності наукових досліджень	1	6	3	1			6	4	1	1			4
Тема 12. Загальні положення про інтелектуальну власність	12	4	2	1			4	3		1			2
Тема 13. Економіка інтелектуальної власності			2	1			4						
Тема 14. Управління інтелектуальною власністю та патентознавство			2	1			6						
Тема 15. Робота з міжнародними джерелами			2	1			6						

іноземною мовою													
Разом за змістовим модулем 2	6	44	15	7			38	44	3	4			24
Усього годин	12	120	30	15			75	90	8	8			74

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Технологія наукового дослідження	1
2	Інформаційне забезпечення наукової роботи	1
3	Аналіз та інтерпретація первинної та вторинної інформації з теми	2
4	Методи аналізу стану та динаміки економічних явищ і процесів. Методи економіко-математичного моделювання	2
5	Методи оцінювання інтелектуальної власності	2
6	Магістерська робота: поняття та її підготовка	4
7	Оформлення результатів наукового дослідження та планування заходів по їх реалізації	3
	Всього	15

5. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

6. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розкрити сутність науки в сучасному світі та етапи її розвитку. Визначити класифікацію, особливості та структуру сучасної науки.	2
2	Охарактеризувати основні психологічні риси та якості, що відповідають статусу науковця. Сутність психології наукової творчості та наукової комунікації.	4
3	Поняття «наукова школа». Види формальних та неформальних наукових документів.	2
4	Планування і раціональна організація праці науковця. Критерії ефективності розумової праці.	4
5	Розкрити методологічні засади наукових досліджень.	4
6	Системний підхід до побудови методології наукових досліджень та роль синергетики.	4
7	Технологія наукового дослідження	6

8	Інформаційне забезпечення наукової роботи	6
9	Сучасні комп'ютерні технології, бази даних та автоматизована система обробки інформації.	4
10	Евристичні методи наукових досліджень їх спільні риси та відмінності.	4
15	Організація науково-дослідної роботи у ВНЗ, її особливості в Україні та світі.	4
16	Оформлення результатів наукового дослідження та планування заходів по їх реалізації.	4
17	Методика підготовки та оформлення наукових публікацій. Основні наукометричні бази та індекси цитування авторів наукових статей.	4
18	Організаційне забезпечення наукових досліджень і наукова та організаційна градація науковців та наукових інституцій.	2
19	Економіка інтелектуальної власності.	4
20	Управління інтелектуальною власністю та патентознавство	2
21	Методика роботи з міжнародними джерелами іноземною мовою	2
22	Перспективні напрями розвитку науки в Україні та світі	3
	Всього годин	75

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Хто є суб'єктами науково-дослідної діяльності у вищому навчальному закладі?
2. Що передбачає аналіз науково-дослідної діяльності вищого навчального закладу?
3. Які основні завдання студентів при здійсненні науково-дослідної роботи?
4. Які форми науково-дослідної роботи Ви знаєте?
5. Як реалізується управління науково-дослідною діяльністю вищого навчального закладу?
6. Чи є на Вашу думку доцільним для студента в індивідуальному плані-графіку науково-дослідної роботи на весь період навчання обирати один напрям дослідження?
7. Чим відрізняється педагогічний працівник від науково-педагогічного?
8. Що виступає об'єктом та предметом наукового дослідження; як співвідносяться між собою ці поняття?
9. Дайте визначення поняття "фактора" та його вплив на досліджуваний об'єкт.
10. Дайте характеристику організаційного етапу.
11. Розкрийте сутність дослідного етапу наукового дослідження.
12. Охарактеризуйте етап узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження.
13. Який метод дає змогу дослідити виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічному порядку?
14. Назвіть умову при якій гіпотеза перетворюється на наукову теорію.
15. Скільки стадій розвитку має гіпотеза? Охарактеризуйте їх.
16. Розкрийте зміст конкретно-наукових (емпіричних) методів та застосування їх у наукових дослідженнях.
17. Назвіть переваги методу формалізації.
18. Розкрийте зміст поняття „методика дослідження теми”.

19. Які основні складові включає в себе структура методики досліджень теми? Дайте їй коротку характеристику.

20. У якій частині методики досліджень теми визначаються об'єкти і методи дослідження?

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>Магістр</u> напряму підготовки/ спеціальності <u>«Економіка підприємства»</u>	Кафедра <u>економіки</u> 2023 - 2024 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни <u>«Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»</u>	Затверджую Зав. кафедри <hr/> (підпис) Байдала Вікторія Володимирівна № від. 2024 р.

Екзаменаційні запитання

1. Особливості і структура сучасної науки

Тестові завдання різних типів

	Питання 1. Усі галузі знання об'єднуються у наступні групи наук:
1	природничі та технічні науки;
2	суспільні науки, науки про мислення, природничі та технічні науки;
3	суспільні науки та науки про життя
4	природничі, технічні, суспільні науки

	Питання 2. Найважливішим елементом наукового потенціалу є:
	<i>У бланку подати вірну відповідь</i>

	Питання 3. Розподіліть наведені наукові поняття відповідно їх сутності:
A. Наукознавство	1 інтелектуальна творча діяльність, яка спрямована на одержання і використання нових знань через соціальні інститути
B. Наукова діяльність	2 комплекс наукових дисциплін, що узагальнюють і досліджують закономірності функціонування науки.
C. Класифікація наук	3 розробка міжнародних і національних систем понять і термінології, стильових особливостей викладення результатів наукових досліджень
D. Мова науки	4. розробка міжнародної і національної систем наук

	Питання 4. Наука про структуру, логічну організацію, методи та засоби діяльності, яка дає змогу усвідомити природу, принципи і методи, що лежать в основі пізнання дійсності та відтворення її в мисленні називається:
--	---

У бланку відповідей впишіть вірну назву

	Питання 5. Перевірений практикою результат пізнання дійсності - це:
1	теорія;
2	концепція;
3	знання;
4	Вчення

	Питання 6. Постійна активність у постановці та аналізі певних наукових проблем - це :
1	особиста ініціатива;
2	зацікавленість у справі;
3	допитливість;
4	організаторські здібності

	Питання 7. До складу наукових та науково-педагогічних працівників належать:
1	академіки і члени-кореспонденти всіх академій;
2	всі особи, що мають науковий ступінь і вчене звання;
3	особи, які ведуть науково-дослідну роботу в наукових закладах;
4	особи, які ведуть науково-педагогічну роботу у ВНЗ;
5	всі відповіді вірні

	Питання 8. Основним функціонально-структурним підрозділом ВНЗ є:
1	науковий інститут;
2	проблемна лабораторія;
3	кафедра;
4	навчально-дослідне господарство

	Питання 9. До первинних належать наукові документи:
1	дисертації;
2	монографії;
3	каталоги;
4	брошури;
5	реферативні журнали

	Питання 10. Об'єктами інтелектуальної власності є:
	У бланку відповідей впишіть вірну назву

_____ (Рогач С.М.)

9. Методи навчання.

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації;

- *пояснювально-ілюстративний метод*. Студенти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод найширше застосовують для передавання значного масиву інформації;

- *метод проблемного викладення*. Використовуючи відповідні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають свідками і співучасниками наукового пошуку;
- *частково-пошуковий, або евристичний метод*. Його суть полягає в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом пізнавальних завдань на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами та з навчальними посібниками. Такий метод, як евристична бесіда є перевіреним способом активізації мислення, спонукання до пізнання;
- *дослідницький метод*. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження і розрахунки та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук;
 - *методи контролю та самоконтролю*: методи усного контролю; методи письмового контролю та самоконтролю; методи практичного контролю і методи практичного самоконтролю.

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 року, протокол № 10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль з дисципліни здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форма проведення проміжної атестації – тестування.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формі семестрового екзамену.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзамену визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

11. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 01.05.2023 р., № 404).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1 Електронний навчальний курс «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4028>

2. Рогач С.М. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Методологія та організація наукових досліджень»: Київ. «ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 126с.

13. Рекомендовані джерела інформації

• основна:

1. Корягін М.В., Чік В.Ю. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник-2-ге видання. К.: Алерта, 2020. 492 с.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
3. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: Ліра-К, 2018. 352 с.
4. Колесніков А. Основи наукових досліджень: навч. посібник/ А.Колесніков. К.: ЦУЛ. 2018. 144 с.
5. Методологія наукових досліджень: навч. посібник./ В.І.Зацерковний, І.В.Тішаєв, В.К.Демидов. Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2019. 236 с.
6. Бірта Г.О. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2017. 142с.

7. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. 2-ге вид., перероблено і доповнено К.: Знання. Пресс, 2016. 295 с.
8. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : Підручник. К.: Знання, 2015. 309 с.
9. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: АБУ, 2017. 480 с.
10. Краснобокий Ю.М., К.М. Лемківський. Словник-довідник науковця початківця. К.: НМЦВО, 2017. 92 с.
11. Svitlana Rogach, Larysa Vdovenko, Oleh Polishchuk. Agriculture of Ukraine under the joint policy of the European Union. Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number 3. Riga: Publishing House «Baltija Publishing», 2009, 230 pages. P. 178-184.
12. Oleg Zagurskiy, Mykola Ohienko, Svitlana Rogach, Tadeusz Pokusa, Ivan Rogovskii, Lyudmyla Titova. Global supply chain in context of new model of economic growth. (Глобальні ланцюги постачань в контексті нової моделі зростання економіки). Monograph. Conceptual bases and trends for development of social-economic processes. The Academy of Management and Administration in Opole. Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu. Polska. 2019; pp.320, (P. 64-74) . ISBN 978-83-946765-2-0;
13. Mykola DZIAMULYCH, Svitlana ROGACH, Olha SHULHA, Nazar STUPEN, Alla TENDYUK, Liudmyla STRYZHEUS MANAGEMENT OF PRODUCTION RESOURCES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE: A CASE STUDY OF VOLYN REGION. Scientific Papers Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development“ pp. 894 (P. 179-189) . PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952 Volume 23, Issue 1/2023

• **допоміжна:**

1. Конституція України, прийнята на V сесії ВРУ 28.06.96 р. URL:<https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
2. Закон України "Про наукову та науково-технічну діяльність" №1977-ХІІ від 13 грудня 1991 року із змінами та доповненнями URL:<https://ips.ligazakon.net/document/JH1QC7KA>
3. Закон України "Про вищу освіту" №2984-ІІІ від 17 січня 2002 року із змінами та доповненнями URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-ІV URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
5. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 01.06.2000 р. № 1775-ІІІ (поточна редакція від 05.01 2022р.) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
6. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.99 р. № 309 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-99-%D0%BF#Text>

7. Єрмакова Т.Г. Теоретико-методологічні аспекти дослідження освіти в соціології. Грані. 2015. № 12(1). С. 96-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2018_12%281%29_19
8. Костюченко О.М. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні. 2022. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4487

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. URL: <http://minrd.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Інформаційно-аналітичної агенції «АПК-Інформ» URL: <http://www.apk-inform.com/ru/analytc>